

Euroopan unionin
neuvosto

Luxemburg, 19. kesäkuuta 2017
(OR. en)

10197/17

MOG 42
CFSP/PESC 514
IRAQ 5

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähtettäjä: Neuvoston pääsihteeristö

Päivämäärä: 19. kesäkuuta 2017

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Ed. asiak. nro: 10196/17 MOG 41 CFSP/PESC 513 IRAQ 4

Asia: Neuvoston päätelmät Irakista

– Neuvoston päätelmät (19. kesäkuuta 2017)

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston 3551. istunnossaan 19. kesäkuuta 2017 antamat päätelmät Irakista.

NEUVOSTON PÄÄTELMÄT IRAKISTA**Ulkoasiainneuvosto 19. kesäkuuta 2017**

1. EU onnittelee Irakin pääministerin Haider al-Abadin hallitusta ja Irakin turvallisuusjoukkoja merkittävästä edistymisestä Daeshin vastaisissa sotilaallisissa toimissa viime kuukausina. Edistyminen huipentui useimpien Mosulin kaupunginosien vapauttamiseen, mikä on merkittävä välietappi Daeshin kukistamiseksi Irakin alueella. EU painottaa ISILin/Daeshin vastaisen maailmanlaajuisen liittoutuman osuutta Irakin hallituksen tukemisessa Daeshin vastaisissa toimissa, ja EU sitoutuu jatkossakin täysin liittoutuman kokonaisvaltaiseen toimintaan, myös väkivaltaisten ääriliikkeiden ja terrorismin torjuntaan, kansainvälisen oikeuden mukaisesti. EU antaa tunnustusta Irakin kansan tekemille uhrauksille toimissa Daeshin voittamiseksi. EU kiittää Irakin hallitusta sen ponnisteluista siviilien suojelemiseksi sotilaallisten toimien aikana ja kehottaa Irakin turvallisuusjoukkoja jatkossakin pitämään siviilien suojelemista sotilaallisten toimien keskeisenä tavoitteena kaikkialla Irakissa. EU tuomitsee mitä ankarimmin Daeshin jatkuvat raakuudet ja räikeät ihmisoikeuksien ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkaukset, mukaan lukien mielivaltaiset hyökkäykset, surmat ja konflikteihin liittyvän seksuaalisen väkivallan. EU on myös syvästi huolissaan ihmisoikeusloukkauksista ja -rikkomuksista, joihin Irakin joukkojen väitetään syyllistyneen. Se panee tyytyväisenä merkille Irakin liittohallituksen ja Kurdistanin aluehallituksen sitoutuneen siihen, että kaikki syytökset tutkitaan nopeasti, ja kehottaa niitä saattamaan tekoihin syyllistyneet vastuuseen avoimessa prosessissa.

2. Tässä Irakin historian kriittisessä vaiheessa EU toistaa tukevansa päättäväisesti Irakin yhtenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta ja sitoutuvansa lujasti ja aktiivisesti Irakin yhteiskunnan monietnisen, -uskontoisen ja -tunnustuksellisen luonteen säilyttämiseen ja sen vähemmistöryhmien suojeluun. Jotta voitaisiin saavuttaa tavoitteena oleva maan tulevaisuutta koskeva yhteinen visio, on ratkaisevan tärkeää, että irakilaiset käynnistävät nyt osallistavan sovitteluprosessin sekä kansallisella että paikallisella tasolla. EU on tyytyväinen Irakin poliittisten johtajien ponnisteluihin poliittisen uudistuksen ja sovinnon edistämiseksi ja kehottaa kaikkia osapuolia jatkamaan pyrkimistä kohti kansallista sovintoa keskinäisen yhteisymmärryksen ja kompromissin hengessä. Kansainvälisen yhteisön jatkuva ja pitkäaikainen tuki on tässä elintärkeää. Olisi myös kannustettava koulutusta, joka edistää avoimuutta monimuotoisuutta kohtaan.
3. EU uskoo, että Irakin kansan yleistä etua palvelevat parhaiten vuoropuhelu ja yhteistyö, että yksipuolisia toimia on vältettävä ja että kaikki avoimet kysymykset on ratkaistava pyrkien yhteisymmärrykseen perustuviin kantoihin Irakin perustuslakia täysimääräisesti noudattaen. EU kehottaa Irakin liittohallitusta ja Kurdistanin aluehallitusta hyödyntämään Mosulin vapauttamisoperaatiossa tekemäänsä onnistunutta turvallisuusalan yhteistyötä ja käymään rakentavaa vuoropuhelua kaikista poliittisista ja taloudellisista kysymyksistä, myös kiistanalaisista sisäisistä rajoista. Lisäksi EU kehottaa kaikkia Irakin Kurdistanin alueen osapuolia pyrkimään sovintoon ja palauttamaan alueen demokraattiset instituutiot, muun muassa järjestämällä alueelliset vaalit.
4. EU pitää keskeisenä tärkeänä sitä, että Irakin hallitus edistyisi konkreettisesti poliittisissa uudistuksissa mahdollistaakseen täyden kansallisen sovinnon, joka perustuu oikeudenmukaisuuteen ja vastuuvellollisuuteen, toimivan demokratian periaatteisiin, oikeusvaltioperiaatteeseen, ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja kansalaisyhteiskunnan aitoon osallistumiseen. EU kehottaa panemaan viipymättä täytäntöön naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan Irakin kansallisen toimintasuunnitelman. EU on tyytyväinen Irakin hallituksen uudistustoimiin ja tukee niitä. Se kehottaa kaikkia Irakin johtavia poliitikkoja asettamaan etusijalle kansallisen edun ja tukemaan hallitusta sen uudistus-, sovinto- ja vakauttamispyrkimyksissä, myös ennen ensi vuoden parlamentti- ja alueellisia vaaleja, jotka olisi järjestettävä avoimesti ja demokratian vaatimusten mukaisesti. Kaikissa prosesseissa on varmistettava naisten, nuorten ja vähemmistöjen osallistaminen.

5. EU ilmaisee syvän huolestuneisuutensa humanitaarisesta tilanteesta ja antaa tunnustusta kaikkien Irakin viranomaisten, Yhdistyneiden kansakuntien ja muiden kansainvälisten kumppaneiden merkittäville ponnisteluille humanitaarisen hätäavun ja muun avun antamiseksi siirtymään joutuneille ja konfliktista kärsiville ihmisille. EU toistaa olevan tärkeää, että konfliktin osapuolet varmistavat siviilien suojelun ja noudattavat kansainvälistä oikeutta – mukaan lukien humanitaarista oikeutta ja ihmisoikeussopimuksia – sekä vihamielisyyksien aikana että tapauksen mukaan niiden jälkeen. Lisäksi EU korostaa, että on kiireellisesti varmistettava humanitaarisen avun turvallinen ja esteetön pääsy kaikille alueille, vihamielisyyksiä pakenevien siviilien suojelu, sodassa haavoittuneiden henkeä pelastava ensihoito ja evakuointi sekä maan sisäisesti siirtymään joutuneiden esteetön paluu niin pian kuin heidän on turvallista palata koteihinsa. Tukea seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan sekä konflikteihin liittyvän seksuaalisen väkivallan uhrien erityisiin tarpeisiin on vahvistettava. Kaikkien Irakin viranomaisten on varmistettava, että turvatarkastusmenettelyissä noudatetaan kansallista ja kansainvälistä oikeutta ja että leirit säilyttävät humanitaarisen ja siviililuonteensa. EU korostaa, että Yhdistyneiden kansakuntien humanitaarisen avun suunnitelman nykyisen rahoitusvajeen takia koko kansainvälisen yhteisön on kiireellisesti tehostettava humanitaarista apuaan ottaen huomioon koko Irakin tarpeet. EU ja sen jäsenvaltiot ovat olleet kansainvälisen humanitaarisen toiminnan eturintamassa, ja ne osoittavat jatkossakin solidaarisuutensa Irakin kansaa kohtaan toimittamalla humanitaarista apua sitä eniten tarvitseville ja humanitaaristen periaatteiden mukaisesti.

6. Irakin vakauden varmistamiseksi pitkällä aikavälillä EU katsoo olevan tärkeää, että Irakin hallitus ja poliittiset johtajat ehdottavat ja tukevat siirtymäkauden oikeusjärjestelyjä koskevaa prosessia. On toteutettava toimet Daeshin saattamiseksi oikeuteen ja varmistettava vastuuvollisuus ihmisoikeusrikkomuksista ja -loukkauksista, joita ovat muun muassa sotarikokset, rikokset ihmisyyttä vastaan ja kansanmurhat sekä toimet vähemmistöryhmiin kuuluvia henkilöitä vastaan. Todisteet näistä rikoksista on säilytettävä ja rikkomukset dokumentoitava. EU ja sen jäsenvaltiot ovat valmiita tukemaan Irakin hallitusta tässä prosessissa. Tältä osin kysymys terrorismiin syyllistyvistä vierastaistelijoina ja erityisesti palaavista vierastaistelijoina vaatii edelleenkin erityistä huomiota. Yhteistyö ja tietojen jakaminen asiaankuuluvien toimijoiden kanssa lainmukaisella tavalla ja asianmukaisilla kanavilla käyttäen on edelleenkin ratkaisevan tärkeää. EU kehottaa Irakia liittymään Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussääntöön. Lisäksi EU kehottaa Irakin viranomaisia takaamaan oikeusvaateita varten avoimen prosessin, jonka avulla menetetty omaisuus voidaan palauttaa laillisille omistajilleen. EU korostaa myös olevan tärkeää toteuttaa ohjelmia, joilla demobilisoidaan, sopeutetaan yhteiskuntaan ja koulutetaan lapsia, joita aseelliset ryhmät olivat värvänneet, ja toteaa, että lapset ovat aina uhreja, jotka tarvitsevat institutionaalista, sosiaalista ja yhteisön tukea. EU vastustaa kuolemanrangaistuksen käyttöä kaikissa olosuhteissa. Se kehottaa Irakin liittohallitusta ottamaan käyttöön teloituksia koskevan moratorion sekä Kurdistanin aluehallitusta palauttamaan moratorion päämääränä lopulta kuolemanrangaistuksen poistaminen kokonaan.
7. EU panee tyytyväisenä merkille Irakin hallituksen toimet Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) kanssa sovittavan valmiusluottojärjestelyn vaatimusten täyttämiseksi. EU korostaa, että rahoitus- ja talousuudistuksia tarvitaan kiireellisesti, jotta Irak voisi päästä talouden elpymisen, jälleenrakentamisen ja kestäväen taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen tielle. EU on valmis edelleen edistämään Irakin talouden elvyttämisyhtymänsä, ja se tukee aktiivisesti Irakin viranomaisten työtä, jonka tarkoituksena on tehostaa julkisia palveluita, vahvistaa osallistavaa hallintotapaa, torjua korruptiota ja varmistaa kaikkien irakilaisien yhtäläiset oikeudet riippumatta heidän etnisestä alkuperästään, sukupuolestaan, uskonnostaan tai vakaumuksestaan, Irakin perustuslain mukaisesti. EU kannustaa Irakin viranomaisia vauhdittamaan rahoitus- ja talousuudistuksia. Se on valmis tukemaan Irakia koordinoitusti IMF:n ja Maailmanpankin kanssa niiden uudistusten toteuttamisessa, jotka ovat tarpeen talouden vahvistamiseksi ja monipuolistamiseksi. Näin parannetaan mahdollisuuksia työpaikkojen luomiseen, myös nuorille, edistetään siirtymään joutuneiden henkilöiden paluuta ja tuetaan paikallisyhteisöjen vakauttamista, mikä lisää niiden kestävyyskykyä. EU on tyytyväinen EIP:n ja Irakin toimiin neuvottelujen saattamiseksi päätökseen puitesopimuksesta, joka helpottaisi pitkän aikavälin luottotukea Irakille. EU tukee edelleen vahvasti YK:n Irakin avustusoperaation (UNAMI) toimeksiantoa.

8. EU painottaa turvallisuuden ja oikeusvaltioperiaatteen merkitystä vakaudelle vapautetuilla alueilla ja koko maassa. On olennaisen tärkeää, että turvallisuusviranomaiset parantavat suhteitaan siviiliväestöön. Tätä tarkoitusta varten EU ja sen jäsenvaltiot antavat jo Irakille tukea turvallisuusalalla, muun muassa kouluttamalla poliiseja ja tukemalla terrorisminvastaisia rakenteita ja tiedustelupalveluja sekä sotilaskoulutuksella, jota jotkut jäsenvaltiot antavat kahdenväliseltä pohjalta. EU pyrkii yhdenmukaisuuteen muiden kansainvälisten kumppaneiden kanssa, jotta voitaisiin paremmin vastata Irakin viranomaisten tarpeisiin. Vastauksena Irakin viranomaisten pyyntöön EU tarkastelee mahdollisuutta ottaa käyttöön turvallisuusalan uudistusta koskeva EU:n neuvonta- ja avustusryhmä, joka toimisi uudistustoimissa yhteistyössä ja yhdenmukaisesti muiden kansainvälisten kumppaneiden kanssa.
9. Tähän mennessä 1,8 miljoonaa maan sisäisesti siirtymään joutunutta on palannut takaisin vapautetuille alueille. EU on tyytyväinen tähän merkittävään saavutukseen. EU pitää Irakin pitkän aikavälin vakauden kannalta ratkaisevan tärkeänä vapautettujen alueiden vakauttamista ja maan sisäisesti siirtymään joutuneiden henkilöiden ja pakolaisten turvallista, tietoon perustuvaa, vapaaehtoista ja syrjimätöntä paluuta suojelua koskevien kansainvälisten normien mukaisesti. Vakautustoimet on toteutettava Irakin johdolla, mutta kansainvälisen yhteisön ja Yhdistyneiden kansakuntien tukemana ja koordinoimana. Näin ollen EU kehottaa Irakin hallitusta käymään vuoropuhelua kaikkien asiaankuuluvien toimijoiden kanssa, ottamaan täysin huomioon kärsineiden yhteisöjen intressit – mukaan lukien sellaisten vähemmistöjen kuin jesidit, kristityt ja turkmeenit – ja varmistamaan tosiasiallisen turvallisuuden, osallistavan hallintotavan ja peruspalvelut vapautetuilla alueilla, jotta voidaan mahdollistaa maan sisäisesti siirtymään joutuneiden henkilöiden paluu koteihinsa ja torjua tehokkaasti yritykset ohjailla väestökehitystä. Näillä toimenpiteillä täydennetään niitä jo meneillään olevia toimia, joita toteutetaan peruspalvelujen ja -toimeentulon palauttamiseksi, muun muassa YK:n kehitysohjelman (UNDP) vakauttamisen rahoitusvälineiden avulla. Jos tämän alan toimet onnistuvat, irakilaiset voivat palata koteihinsa ja pysyä siellä, ja siten lievennetään painetta siirtyä naapurimaihin. EU kehottaa Irakin hallitusta tekemään edelleen yhteistyötä, jotta voidaan helpottaa Irakin kansalaisten ihmisarvoista, turvallista ja järjestäytynyttä paluuta kotimaahansa kansainvälisen oikeuden ja ihmisoikeussopimusten sekä kumppanuus- ja yhteistyösopimuksessa ilmaistujen Irakin sitoumusten mukaisesti. Lisäksi neuvosto kannustaa komissiota ja korkeaa edustajaa edistämään Irakin liittohallituksen kanssa meneillään olevaa muuttoliikekeskustelua, jonka pitäisi kattaa muuttoliikkeen kaikki näkökohdat ja jossa olisi pyrittävä löytämään yhdessä molempia osapuolia tyydyttäviä ratkaisuja.

10. EU ja sen jäsenvaltiot ovat vakautusprosessin tärkeimpiä avunantajia, ja ne ovat valmiita lisäämään tukeaan. EU osallistuu aktiivisesti maailmanlaajuisen liittoutuman vakautustoimien koordinointiin, muun muassa räjähteiden aiheuttaman vaaran torjunnan koordinaattorina.
11. EU on tyytyväinen Irakin viimeaikaiseen diplomaattiseen toimintaan naapureidensa kanssa. EU kehottaa kaikkia alueen maita jatkamaan näitä toimia, tukemaan Irakin yhtenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta sekä toimimaan rakentavasti vakauden ja sovinnon tukemiseksi Irakissa ja alueella laajemmin. EU korostaa, että taloudellisen alueellisen yhteistyön tehostaminen on tärkeää Irakin ja sen naapureiden vaurauden kannalta.
12. Syyriaa ja Irakia sekä Daeshin muodostamaa uhkaa koskevan alueellisen strategiansa pohjalta EU on edelleen lujasti sitoutunut tukemaan Irakia sen toipuessa nykyisestä kriisistä, erityisesti Irakin kanssa tehdyn kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen täytäntöönpanon avulla, sitten kun se on kokonaisuudessaan ratifioitu, mukaan lukien demokratiaa ja ihmisoikeuksia, kauppaa ja investointeja sekä muuttoliikettä koskeva yhteistyö kaikilta osiltaan.
13. Näiden päätelmien pohjalta neuvosto pyytää korkeaa edustajaa ja Euroopan komissiota esittämään hyvissä ajoin osatekijöitä Irakia koskevaa EU:n strategiaa varten.
